

Mes Théâtres (1984–2004), dramaturška skica

Boštjan Zupančič

Moji Teatroji:

1. 1985, Obaldia, Zaključni razred: **Yves**
2. 1986, Prévert, Ubogi lev: **čuvaj**; Tardieu, Ljubimca iz metroja: **potnik**
3. 1987, Molière, Ljubosumni Barbouillé: **Barbouillé**
4. 1988, Anouilh, Pek, pekarica in mali pomočnik: **Adolphe/Ludvik XVI.**
5. 1989, Ribes, Rezervni deli: **brodolomec; vojak**
6. 1990, Molière, Don Juan: **Sganarelle**
7. 1991, Vian, Meduzina glava: **režija, Charles**
8. 1993, Jarry, Kralj Ubu: **oče Ubu**
9. 1995, Genet, Balkon: **general**
10. 1996, Molière, Žlahtni meščan: **Covielle**
11. 1997, Marivaux, Disput: **princ**
12. 2004, Maeterlinck, Princesa Maleine: **kralj Hjalmar**

Elementi drame:

- Od čuvaja v živalskem vrtu do holandskega kralja
- Pred 40 leti?! – 20 let?!? – 12 predstav
- Daleč je vse to
- Zakaj? – Le français, mon amour; le théâtre, mon amour ...

- Joséphine
- Pomlad v Ljubljani diši po teatru
- Jasna
- Od oktobra do aprila: vaje, vaje, vaje ... Konec aprila: premiera!
- Elza
- Vaje v Francoskem kulturnem centru (danes azijska restavracija)
- Noël
- Iskanje sponzorjev (včasih se je dalo)
- Ruli
- Mala dvorana Cankarjevega doma, Lutkovno gledališče, Šentjakobsko gledališče, Mala Drama
- Kakšno leto samo ena ali dve predstavi, druga leta tudi gostovanja po Jugoslaviji, Sloveniji, Evropi (v Maroko pa nisem šel)
- Koper, Ptuj, Zagreb, Beograd, Sarajevo, Skopje, Celovec, Gradec, Trst, Pariz, Grenoble, Strasbourg, Edinburg, Mainz, Krakov ... (Kje smo še bili, se spomnite?)
- Miha
- Z Rulijevo katrco v Piran in skok v morje, potem predstava v Kopru
- 1986: nekaj dni po jedrski nesreči v Černobilu – (radioaktivne?) češnje na odru med predstavo
- Edinburg: eksplozija plina v ulici poleg gledališča dan pred predstavo; na treh predstavah po 15 gledalcev na večer; nazaj v London na vlak, polnem škotskih navijačev, ki gredo navijat za svojo reprezentanco v Pariz – cel žur
- S spalnikom v Beograd, s kombijem v Pariz, z avtom v Krakov
- Skopje: maskiranje s pomočjo koščka počenega ogledala na stopnicah v zaodrju
- Mainz: festival frankofonskih študentskih gledališč; Jo je napeta, (otročji) študentje (*cf. infra*) pa večer pred predstavo skočijo skozi okno na obisk h kolegom iz Freiburga v sosednji stavbi; več aplavzov na odprti sceni in 15 minut daljša predstava
- Sprejemni izpit AGRFT
- Boštjan, kje imaš švicarski nož?
- Borštnikovo srečanje (1995)

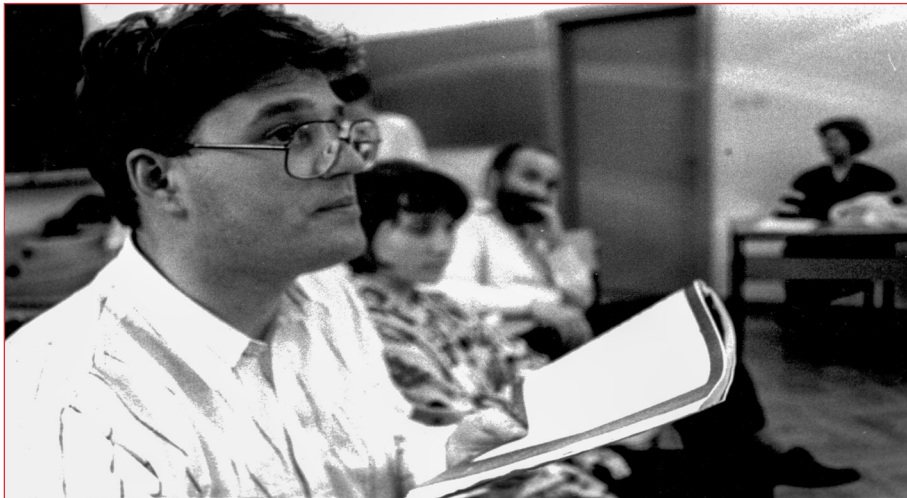
- Pariz: valonski kulturni center na rue Quincampoix zraven Beaubourga
- Tango z Agato
- Sarajevo: na odru, na katerega bo čez dobro leto Susan Sontag med vojno postavila Čakajoč Godota
- Podvojitev: stojim na odru in govorim besedilo ... in sam sebe vidim od zgoraj ... »Samo da se zdajle ne zmotim!«
- Côté cour ou côté jardin ?!?
- »Je te connais comme si je t'avais fait«
- »Cela dépend du point de vue où on se place«
- »Ma sale est brosse« /sic/
- »FRAPPER des mains ... HAUSSER le bras ... LEVER les yeux au ciel ... BAISSER la tête ... REMUER les pieds ... aller à DROITE ... à GAUCHE ... en AVANT ... en ARRIÈRE ... TOURNER ...«
- »Merdre!«
- Kdo pozna koga iz medijev?
- *Gojenje kulture govora; Študentski Anouilh; Građanin plemić u Gavelli; Študentje francoščine na odru; Kralj Ubu ali mali prevrat na velikem odru Lutkovnega gledališča; Ambasadorji s Kraljem Ubujem; V francoščini, z odliko; Bogovi se ne zabavajo slabše; Lepa predstava; Klovnasti klovni klovnajo; Ko postane katedra za francoski jezik znana po gledaliških predstavah; Šest lahkih komadov; Dve francoski predstavi; Trikrat v izvirniku; Slovenski Molière v francoščini; Voilà la grâce de Dieu bien appliquée; Žlahtni meščan v žlahtni francoščini; Il Borghese gentiluomo in originale; Enaki v pregrehab in krepostih.*
- »Kdaj se boš končno naučil besedilo na pamet?«
- »Kam gremo po premieri?«
- »... obžalovanja vredno vedenje nekaj neodgovornih študentov, ki mislijo, da so odrasli, [...] v resnici pa so le zaostali najstniki ...«
- »Prihranite nam svoje zgodbice iz Indonezije!«
- »Kaj vam je treba tega teatra ...«
- »Preveč razgalja ta nevidna sla«
- »Če ne zapišeš, ostane samo škatla na podstrešju«
- »Pojdimo h kosilu: bo kaj solate? Tako si želim solate.«

*Slika 1: Le Boulanger, la boulangère et le petit mitron. Boštjan Zupančič-Adolphe
(Vir / Source : Boštjan Zupančič)*

*Slika 2: Don Juan, Molière. Boštjan Zupančič-Sganarelle
(Vir / Source : Boštjan Zupančič)*

Slika 3: *Tête de méduse*, Boris Vian. Boštjan Zupančič, režija / mise en scène
(Vir / Source : Boštjan Zupančič)

V francoščini, z odliko

V zadnjih letih je gledališka skupina *Les Théâtres*, v kateri se združujejo večinoma študentje in pedagogi z oddelka za francoščino na ljubljanski filozofski fakulteti, uprizorila – kajpada v izvirniku – nekaj nad vse zahtevnih del iz francoske dramatiké (na primer Molièrovoga »Don Juan« in Larryjevoga »Kralja Ubuja«) in polvalam, ki jih je bila deležna, nikakor nista botrovali pokroviteljska obzirnost ali frankofilska solidarnost. V teh predstavah namreč ni šlo le za skrbno in pravilno predvajanje besedila v tujem je-

dini Slovence in zborovodkinja Urša noti izpadla s seznama nagradencev. Ljubljani bo nočoj ob 21.30 nastopilo gledališče *Ser & Violence* – gledališče novi izdaji.

filozofa Josepha Margolisa

ni ZRC SAZU v Ljubljani bo danes vaje prof. dr. Josepha Margolisa z *ghy at the End of the Century*. Joseph sor filozofije na Temple University v A. Napisal je že več kot trideset knjig s (posebej antične), estetike, filozofije dvotipstija.

elje Tartini

Tartini bo ob zaključku šolskega leta sečno predstavitev svoje dejavnosti. 30. maja, ob 18. uri v Kulturnem orci zaključni nastop oddelka za klasiko. 3. junija, ob 18. uri v istem domu. Aska in volk. v nedeljo, 11. junija, eliki dvorani Slovenske filharmonije instrumentalnega oddelka in oddelka sbeno vzgojo. Mojski trčaji, poletna a učitelje pa bodo potekali od 19. do

ki godalni orkester

ga, ob 20.30 bo v veliki dvorani Kul-Gorici koncert otroškega godalnega i ga sestavljajo učenci glasbenih šol Jadrana. Orkester sodi med pomembiovanja v okviru projekta »Gorika«, nli pred letom dni v Novi Gorici in redvideva zelo obširno in intenzivno glashbeno področju z namenom, da ovali k čim večjemu in globljemu pčaradi, ki živijo in delujejo v tem tako nejnem ter kulturnem prostoru.

ziku, za nekakšno urjenje v intonaciji in izgovorjavi, ampak jih je pogostjalo in plemenitilo opazna teatska radoživost s pravšjim občutkom za mero. Nic diletantško komedijskih parad in namesto njih pametno dozirana humornost, nič pobegov v zanosno retoriko, ampak govorjenje o resnih rečeh z zadrževano prizadetostjo, vse vodeno z diskretno, a v mnogih nadrobnotih iznajdljivo režijsko roko.

Te vrline so se potrdile tudi prejšnji teden, ko so *Les Théâtres* v šentjakobskem gledališču v Ljubljani odigrali letošnjo predstavo, »Le Balcon« Jeana Genèta. Letna besedila je bila osupljiva: gre, kot je znano, za v mnogih pogledih težaven in še zmerom šokanten tekst, v katerem se v bordski hiši slepil druga za drugo sesipajo temeljne institucionalne vrednote družbe (cerkev, sodstvo, vojaka) in kjer svetla revolucionarna ideja samo sebe kastrira v podobi šefa policije. Tudi s stališča jezika, nabitega z zamotano skladnjo in bodrijavimi metaforami, besedilo gotovo ni prav valjivo za ljubiteljske gledališke družbe. A romanisti z ljubljanske filozofske fakultete so hitro in dokaj uspešno demantirali začetno gledačevno skepsno: v režiji Primoža Vitca so ponadili primerno, kljub nekaterim krajsavam nebitveno okrnjeno podobo Genètovnega »Balkona«, ki je zmogla gledalce pritegniti in vzemiriti. Obzirno karikiranje in dvoumna senzualnost v prvih prizorih sta se umaknili zanjevani bridkosti v naslednjih ter zmogosljavu videza nad resničnostjo v finalu. Nekaj režijskih domislje je bilo inenitnih; ob odsotnosti bleščave scenografije je bila ustrezno upovabljena raznobarbna osvetljava. Tudi o nastopajočih je mogoče zapisati le dobro: niso to brezhibno obvladovali besedila v tujem jeziku, temveč so ga podajali s primerinimi čustvenimi naboji ali z obvladovano groteskno. Natasa Helena Sterle, Mojca Medvedšek, Julijana Jovanic, Manca Japelc, pa Primož Vitca, Boštjan Zupančič, Gregor Perko in Mladen Rieger, če navedem le osrednje, so poka-

zali, kako lahko resna obštudjska dejavnost rezultira v dostojen skriptinski izdelek. Temuž Čubensšek pa, kako se lahko polklicni igralce zanesljivo vključe v tujezičen ambien. Uprizoritve »Balkona«, ki so jo *Les Théâtres* posvetili Elzi Jereb, dolgoletni lektorici francosčine in mentorici tovrstnih podvigov, je dobro opravljeno delo, ki sme biti usvajalcem v penos in zaščotenje; z mirno vestjo lahko zapisem, da dosega in tudi presegga večino izdelkov francoskega polpoklicnega gledališča, ki smo jih zadnja leta kot eksportno robo gledali pri nas. ALES BERGER

Posvetimo se fotografiji...

V Kapelici, galeriji SOU na Keršnikovi 4 v Ljubljani, bad danes ob 16. uri predavanje **Rajka Bizjaka** o sodobni slovenski fotografiji skozi oči projekta FAIR, luti ob isti uri bo predaval **Harry Simmers**, ob 18. uri pa le Viktor Kolar o dvajsetih letih fotografiranja Ostrave.

Koncert z instrumenti d'amore

V Galeriji Tivoli (MGLC) v Ljubljani bo nočoj ob 19. uri koncert **Sava Beruhardsdöttrir** (baročna viola d'amore), **Mateja Sarca** (oboa, oboa d'amore), **Andreja Jarca** (čembalo) in **Igorja Škerjanc** (violončelo).

Kultura ob koncu tisočletja

Ljubljanski odbor Slovenske ljudske stranke vabi danes ob 19. uri v Banketno dvorano ljubljanskega Magistrata na predavanje dr. **Marka Dvoraka** z naslovom Kultura nastega jin de siècle.

Zvočno bogastvo malezijskega pragozda

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi danes ob 18. uri v dvorano SAZU na Novem trgu 2 na predavanje izrednega člana prof. dr. **Mattje Gogala** z naslovom *Zvočno bogastvo belantskega pragozda*. Predavatelj se je lani udeležil ekspedicije Malezijskega naravoslovnega društva v delovni pragozd na severu Malezijskega polotoka ob jezeru Temenggor in tam posnel za štirinajst uravtrajno snemkov. Predavanje in predvajanje posnetih zvokov bo popredstrialo multivizijska projekcija.

Slika 4: Delo, 30. 5. 1995

Bogovi se ne zabavajo slabše

LES THEATREUX, LUTKOVNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI – Jean-Baptiste Poquelin Molière: *Le Bourgeois gentilhomme*. Režija Primož Vitez, glasba Drago Ivanuša, koreografija Mojca Medvešek. Igrajo: Mladen Rieger (Monsieur Jourdain), Mateja Petan (Madame Jourdain), Urša Rigler (Lucile), Manica Janežič (Nicole), Janez Hočevnar (Cléonte), Boštjan Zupančič (Covielle), Urban Soban (Dorante), Mojca Medvešek (Dorimène; Učiteljica glasbe), Nataša Helena Tomac (Krojač, Učiteljica sabljanja), Julijana Jovanič (Učiteljica plesa), Krištof Jacek Kozak (Učitelj filozofije) in Miha Pintarič (Lakaj). Slovenska premiera je bila 22. maja 1996. Zapis je nastal po ogledu predstave v petek, 31. maja.

Po nekaj letih se je režiser amaterske gledališke skupine, ki združuje francosko govoreče študente z **Oddelka za romanistiko na Filozofski fakulteti**, Primož Vitez znova odločil na oder postaviti Molièra, čigar komedije pri občinstvu že več kot tri stoletja izvajajo smeh in posmeh. Žlahtnega meščana so Les Theatreux premierno uprizorili 1. maja letos na festivalu v Strasbourgu, drugič na festivalu študentskega frankofonega gledališča v Krakovu (na obeh festivalih tekmovalnega značaja so zmagali), v petek, 31. maja, pa so se z velikim uspehom predstavili pred že tretjič polno dvorano Lutkovnega gledališča.

V Molièrovi komediji redke didaskalije so omogočale režiserju možnost lastne interpretacije. Dramsko besedilo, ki naj bi

sicer zavezovalo s sosledjem prizorov, je Vitez dramaturško zelo dobro deloma skrajšal in predelal, kar daje predstavi vse od začetka dinamičen ritem, ki se le še stopnjuje. V drugem delu doseže ta crescendo vrh s koreografijo za turško ceremonijo Mojce Medvešek na glasbo Draga Ivanuše. Njegova glasbena spremljava je krepila ozračje na odru in večkrat nakazala razvoj dramskega dogajanja, a proti koncu skoraj izgubila harmonijo z Molièrovo besedno glasbo. Režiser je igrance postavil na minimalno sceno, brez množice rekvizitov, ki bi jim na odru lahko olajšali delo. V nekaj prizorih je dobro, sicer pa skromno izkoristil možnost, ki jo ponuja oblikovanje luči.

Nedvomno Vitez ni zgrešil pri razdelitvi vlog. Igralci so se v svojih vlogah odlično znašli, jim dali pravo energijo in se do prave mere z njimi poistovetili. Replike so izzvenele v čisti in kljub hitremu tempu zelo jasno artikulirani francoščini (deloma pa tudi v latovščini – »turščini« – in lakajev madžarščini, ki je še bogatila komični mozaik). To je od igralcev zahtevalo veliko zbranosti, discipline in kondicije.

Posebej velja omeniti naslovno vlogo meščana Jourdaina, v kateri je blestel **Mladen Rieger**. V svoji navni presenečenosti in navdušenosti nad stvarmi, ki jih počnejo plemiči, neiznajdljivosti in neprilagojenosti razmeram, v katerih se znajde, ter lahkovernosti in neškodljivosti je prepričljivo združeval interpretacijo duhovitega teksta in natančno igro ter s tem pri publiku vzbujal porogljivost, posmeh, sočutje in pomilovanje. Nedvomno je glavna vloga – za-

radi odlične interpretacije, pa tudi zaradi (glavnega) mesta, ki ga ima – zasenčila druge, katerim je režiser namenil manj časa in so manj poudarjene. Ne moremo pa mimo **Manice Janežič**, ki je v vlogi preproste in izzivalne predstavnice nižjega sloja brez dlake na jeziku, služkinje Nicole, na odru delovala neposredno, malce osorno, a dobrobrčno. V prizoru o mladostnih kapricah in dvorjenju dveh zaljubljenih parov sta navdušila z **Boštjanom Zupančičem**, ko sta kot služabnika posodila roki svojima gospodarjema. S to odlično potezo je režiser spretno razpletel sicer malce (pre)dolg prizor. Ob (oziroma proti) Jourdainu je prepričljivo ter z odrezavimi replikami in odločnimi kretnjami nastopila **Mateja Petan**.

Predstava dokazuje, da je Molière brezčasen. Uspejo ji je nasmeljati gledalce do solz.

URSULA MENIH

Razstava ob 300-letnici berlinske Akademije umetnosti

Nemški predsednik Roman Herzog bo v soboto, 8. junija, v berlinski Akademiji umetnosti odprl kulturno-zgodovinsko razstavo, ki se ozira na 300 let dolgo zgodovino berlinske Akademije in Visoke šole za umetnost. Obe ustanovi imata skupne korenine v Akademiji umetnosti in mehanskih znanosti, ki jo je leta 1696 ustanovil kasnejši pruski cesar Friedrich I. Razstava ob visokem jubileju nosi naslov »Umetnosti ni nikoli posedoval en sam človek«, na ogled pa bo več kot 1000 eksponatov, med njimi tudi izposojeni primerki od Sankt Petersburga do New Yorka. (STA/dpa)

Slika 5: Delo, 10. 6. 1996